

ZARZĄDZENIE MINISTRA — KIEROWNIKA URZĘDU POSTĘPU NAUKOWO-TECHNICZNEGO I WDROŻEŃ

z dnia 31 stycznia 1986 r.

w sprawie zasad obliczania efektów stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze.

Na podstawie art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. z 1984 r. Nr 33, poz. 177) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Określa się zasady obliczania efektów stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze, stanowiące załącznik do zarządzenia.

2. Jeżeli realizacja pracowniczego projektu wynalazczego przynosi efekty, których sposób obliczenia nie jest podany w zasadach, o których mowa w ust. 1, sposób ten określa jednostka gospodarki społecznej zobowiązana do wypłacenia wynagrodzenia za projekt, kierując się ogólnymi metodami postępowania podanymi w zasadach oraz metodami analizy ekonomicznej stosowanymi w tej jednostce dla ustalenia wyniku finansowego.

3. Przepisy dotyczące wyrobów stosuje się odpowiednio do świadczenia usług.

§ 2. Zarządzenie ma zastosowanie przy obliczaniu efektów ekonomicznych stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze, jeżeli okres obliczeniowy, za który wypłaca się wynagrodzenie twórcy projektu wynalazczego, kończy się po dniu 31 grudnia 1985 r.; do okresów obliczeniowych zakończonych przed tym dniem stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 3. Traci moc zarządzenie Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dnia 2 lipca 1980 r. w sprawie zasad obliczania efektów stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze (Monitor Polski Nr 17, poz. 84 i z 1983 r. Nr 4, poz. 27).

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister — Kierownik Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń: K. Tołł

Załącznik do zarządzenia Ministra — Kierownika Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń z dnia 31 stycznia 1986 r. (poz. 87)

ZASADY OBLICZANIA EFEKTÓW STANOWIĄCYCH PODSTAWĘ DO USTALANIA WYSOKOŚCI WYNAGRODZEŃ ZA PRACOWNICZE PROJEKTY WYNALAZCZE

I. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. W celu obliczenia wysokości wynagrodzenia twórcy pracowniczego projektu wynalazczego należy ustalić:

- 1) jakiego rodzaju efekty wynikają ze stosowania tego projektu,
- 2) jakie efekty wynikają z wykonywania prawa w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 33, poz. 178),
- 3) jakie nakłady są niezbędne do uzyskania efektów, o których mowa w pkt 1 i 2.

2. Efekty, o których mowa w ust. 1, dzieli się na:

- 1) efekty ekonomiczne, zwane dalej „efektami wymiernymi”, występujące wówczas, gdy osiągnięte dzięki projektowi korzyści mogą być określone wartościowo,

- 2) inne efekty, zwane dalej „efektami niewymiernymi”, występujące wówczas, gdy wartościowe określenie korzyści jest niemożliwe lub nie uzasadnione (np. poprawa zdrowotności, zwiększenie bezpieczeństwa, wzmoczenie obronności, ochrona środowiska).

3. W razie występowania efektów wymiernych oblicza się wysokość efektu netto i na jego podstawie ustala się wysokość wynagrodzenia twórcy, zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów wymienionego w ust. 1 pkt 2.

4. W razie występowania efektów niewymiernych wysokość wynagrodzenia określa się szacunkowo, biorąc pod uwagę skutki społeczne zastosowania projektu oraz nakłady na jego realizację.

5. W razie jednoczesnego występowania efektów wymiernych i niewymiernych, wynagrodzenie twórcy ustala się jako sumę wynagrodzeń z tytułu efektów wymiernych i z tytułu efektów niewymiernych.

6. Jeżeli w wypadku, o którym mowa w ust. 5, obliczenie efektów wymiernych daje wielkość ujemną, wynagrodzenie ustala się na podstawie efektów niewymiernych.

7. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego powodującego korzystne zmiany w jednych elementach procesu produkcyjnego równocześnie powoduje zmiany niekorzystne w innych elementach tego procesu, efekty wynikające ze zmian korzystnych należy pomniejszyć o skutki zmian niekorzystnych.

§ 2. 1. Obliczenie efektów wymiernych powinno być oparte na danych ścisłych, a gdy to nie jest możliwe — na danych przybliżonych lub szacunkowych.

2. Przez dane przybliżone należy rozumieć dane, których wielkości nie można dokładnie ustalić z powodu braku dostatecznej liczby punktów pomiaru, konieczności operowania wielkościami średnimi, statystycznymi lub konieczności ustalenia wielkości danych w drodze analogii (np. na podstawie analizy podobnych rozwiązań technicznych zastosowanych w innych jednostkach). Efekty ustalone na podstawie danych przybliżonych określa się jako efekty przybliżone.

3. Przez dane szacunkowe należy rozumieć dane, których wielkości są ustalone na podstawie opinii odpowiednich specjalistów, w sytuacji gdy brak jest danych ścisłych, a także gdy nie ma możliwości ustalenia danych przybliżonych.

4. Wstępne obliczenie efektów, przeprowadzone przed zastosowaniem projektu wynalazczego, opiera się na danych przewidywanych, które zalicza się do ścisłych, przybliżonych lub szacunkowych, zależnie od możliwości ich ustalenia po zastosowaniu projektu.

§ 3. 1. Za dokonanie obliczenia efektów jest odpowiedzialna jednostka gospodarki społecznej stosująca projekt wynalazczy, a w razie wykonywania prawa — także jednostka uprawniona.

2. Dla umożliwienia dokonywania obliczeń efektów w jednostkach, o których mowa w ust. 1, należy zapewnić:

- 1) niezbędne warunki do ustalenia danych wyjściowych do obliczenia efektu netto,
- 2) możliwość sprawdzenia przebiegu wdrażania projektu oraz efektów faktycznie osiągniętych.

3. Jeżeli do ustalenia danych i przeprowadzenia obliczeń, o których mowa w ust. 1, dane ewidencji księgowej są niewystarczające, należy — przyjmując projekt do wykorzystania — określić rodzaj danych wymagających dodatkowej ewidencji i taką ewidencję zorganizować poza systemem ewidencji księgowej jednostki.

4. W wypadkach skomplikowanych obliczenie efektów powinno być poddane ekspertyzie.

§ 4. Efekty oblicza się przyjmując jednolite — dla okresu dotychczasowego i obliczeniowego — średnie ceny, stawki płac, taryfy itp. z okresu obliczeniowego.

§ 5. 1. Efekt netto projektu wynalazczego, stanowiący podstawę do ustalenia wynagrodzenia twórcy projektu, oblicza się oddzielnie:

- 1) z tytułu stosowania tego projektu,
- 2) z tytułu wykonywania prawa.

2. Nie należy sumować efektów dotyczących różnych okresów obliczeniowych lub różnych jednostek stosujących projekt bądź wykonujących prawo, ani tych samych efektów, ale obliczonych inną metodą.

§ 6. 1. Efekt netto uzyskany przez stosowanie projektu wynalazczego oblicza się za okres 12 kolejnych miesięcy, zwany dalej „okresem obliczeniowym”.

2. Efekt netto stanowi różnicę pomiędzy:

- 1) efektami brutto odzwierciedlającymi korzyści osiągnięte w wyniku stosowania projektu wynalazczego a niezbędnymi nakładami w tym celu poniesionymi, gdy realizacja projektu powoduje zmiany dotyczące produkcji już wytwarzanej,
- 2) wartością produkcji w cenach realizacji a jej kosztem własnym, gdy zastosowanie projektu ma na celu uruchomienie produkcji wyrobów nowych dla jednostki stosującej projekt,
- 3) zyskiem osiągniętym wskutek produkcji wyrobu po zastosowaniu projektu a zyskiem dotychczasowym osiąganym przed zastosowaniem projektu, gdy projekt powoduje uruchomienie produkcji nowej odmiany wyrobu wytwarzanego już w danej jednostce,
- 4) kosztorysową wartością obiektu a jego wartością rzeczywistą po zastosowaniu projektu, jeżeli projekt powoduje zmiany w dokumentacji inwestycji.

3. Za wyrób nowy dla jednostki stosującej projekt uważa się wyrób, który nie był dotychczas w tej jednostce wytwarzany. Modernizacja (unowocześnienie, udoskonalenie) albo nowa odmiana (modyfikacja) wyrobu wytwarzanego już w danej jednostce, jak również zmiana niektórych jego cech, symbolu lub nazwy handlowej, nie kwalifikuje wyrobu do uznania go za nowy, z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w ust. 4.

4. Na równi z nowym wyrobem traktuje się wyrób zmodernizowany, jeżeli przy dotychczasowej charakterystyce technicznej produkcja wyrobu musiałaby być zaniechana, np. wobec podwyższenia wymagań wynikających ze zmiany Polskiej Normy.

5. Przez cenę realizacji (ust. 2 pkt 2) rozumie się:

- 1) cenę sprzedaży pomniejszoną o podatek obrotowy lub powiększoną o dotację przedmiotową albo
- 2) cenę transakcyjną skorygowaną o finansowe rozliczenia wyrównawcze w handlu zagranicznym, albo
- 3) cenę wewnętrzną objętą rachunkiem wyrównawczym cen wewnętrznym.

§ 7. Efekt z tytułu wykonywania prawa ustala się w wysokości dochodów uzyskiwanych z tego tytułu za okres obliczeniowy. Jeżeli dochody te obejmują równocześnie zwrot kosztów za wykonaną pracę badawczo-rozwojową, wykonanie dokumentacji, prototypu, badań i prób technicznych, nadzór autorski itp., należy je odpowiednio pomniejszyć.

§ 8. Jeżeli obliczenia nie można oprzeć na danych ścisłych, lecz trzeba wykorzystać dane przybliżone lub szacunkowe, których wielkość ulega zmianie w zależności od sposobu ich ujęcia, efekt netto należy obliczyć przyjmując prawdopodobne dane dla warunków najbardziej realnych albo obliczając średnią arytmetyczną z efektów obliczonych dla dwóch lub więcej wariantów możliwych do przyjęcia.

§ 9. 1. Początkiem pierwszego okresu obliczeniowego jest pierwszy dzień kwartału kalendarzowego następującego po dniu rozpoczęcia stosowania projektu wynalazczego.

2. Na wniosek twórcy, zgłoszony przed dniem rozpoczęcia okresu obliczeniowego, może być ustalony wcześniejszy termin rozpoczęcia tego okresu.

3. Z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w ust. 2, okres obliczeniowy nie może obejmować czasu przeznaczanego na próbne stosowanie projektu, w tym także rozruchu eksploatacyjnego. Jeżeli po rozpoczęciu stosowania projektu badania i próby trwają nadal, okres obliczeniowy, należy odpowiednio przesunąć.

4. Stosowanie projektu wynalazczego, który rozwija lub uzupełnia rozwiązania będące przedmiotem projektu już uprzednio zrealizowanego, nie przerywa okresu obliczeniowego projektu dotychczasowego.

5. Jeżeli projekt wynalazczy stosuje się krócej niż 12 miesięcy, za okres obliczeniowy przyjmuje się faktyczny czas stosowania projektu. W jednostkach organizacyjnych pracujących sezonowo za okres obliczeniowy przyjmuje się sezon (kampanię), w którym projekt jest stosowany.

6. Jeżeli projekt wynalazczy dotyczy wyrobu produkowanego jednostkowo w okresie wykonania (cyklu produkcyjnym) przekraczającym 12 miesięcy, efekt oblicza się dla jednostki tego wyrobu za cały okres cyklu produkcyjnego, bez względu na jego długość.

7. Zasadę, o której mowa w ust. 6, stosuje się odpowiednio do obiektów inwestycyjnych.

§ 10. 1. Jeżeli projekt wynalazczy (projekt nowy) opiera się na projekcie już stosowanym (dotychczasowym), odpowiednio go rozwijając lub uzupełniając, stosuje się następujące zasady:

- 1) efekt projektu dotychczasowego oblicza się przy założeniu, że projekt nowy nie byłby stosowany,
- 2) efekt projektu nowego oblicza się na podstawie dodatkowych korzyści, jakie wynikają ze stosowania projektu nowego w stosunku do korzyści ze stosowania projektu dotychczasowego.

2. W razie niemożności ścisłego podziału efektów na efekty uzyskiwane przez stosowanie projektu dotychczasowego i projektu nowego, jednostka stosująca te projekty ustala odpowiedni sposób dokonania rozliczenia (klucz rozliczeniowy).

3. Jeżeli dany projekt wynalazczy jest stosowany razem z innymi projektami bądź jest związany z wdrużeniem wyników prac badawczo-rozwojowych nie objętych tym projektem wynalazczym, tak że uzyskiwane efekty są łącznym ich rezultatem, dokonuje się szacunkowo oceny, jaką część rozwiązania całości przedsięwzięcia należy przypisać danemu projektowi wynalazczemu. Za efekt tego projektu przyjmuje się wynikającą z tej oceny część efektów łącznych.

§ 11. 1. Przy obliczaniu efektów należy eliminować czynniki nie związane ze stosowaniem projektu wynalazczego. Czynniki te są w szczególności zmiany wprowadzone w wyniku stosowania innych przedsięwzięć techniczno-organizacyjnych lub projektów wynalazczych.

2. W celu eliminowania czynników, o których mowa w ust. 1, należy:

- 1) w obliczeniu uwzględnić tylko te elementy kosztów lub asortymenty produkcji, w których następują zmiany wskutek stosowania projektu wynalazczego,
- 2) eliminować ewentualny wpływ innych przedsięwzięć technicznych lub organizacyjnych zgodnie z przepisami § 10,
- 3) stosować przez wszystkie okresy obliczeniowe wielkości techniczne zużycia materiałów, energochłonności, pracochłonności itp., ustalone jako rezultat zastosowania projektu.

II. Efekty wynikające ze stosowania projektu w produkcji wyrobów już wytwarzanych.

A. Efekt netto i jego składniki.

§ 12. Efekt netto stosowania projektu wynalazczego w produkcji wyrobów już wytwarzanych oblicza się według wzoru:

$$E_w = U - N$$

w którym:

- E_w — jednoroczna wielkość efektu netto,
 U — jednoroczna wielkość efektu brutto (efektu nie uwzględniającego nakładów),
 N — nakłady na realizację projektu przeliczone w odniesieniu do jednego roku.

§ 13. 1. Efekt brutto (U) może wynikać:

- 1) z oszczędności w określonych pozycjach kosztów jednostki, która stosuje projekt wynalazczy,
- 2) ze zwiększenia produkcji określonych wyrobów,
- 3) z poprawy jakości i parametrów techniczno-eksploatacyjnych (właściwości użytkowych) wyrobów.

2. Efekty, o których mowa w ust. 1, mogą występować samodzielnie lub łącznie z innymi. Efekt brutto stanowi wówczas sumę efektów cząstkowych.

§ 14. 1. Nakłady na realizację projektu wynalazczego (N) obejmują:

- 1) roczną wielkość odpisów amortyzacyjnych środków trwałych nabytych lub wytworzonych we własnym zakresie w celu zastosowania projektu wynalazczego,
- 2) przypadające na okres jednego roku inne koszty ponoszone w celu realizacji projektu (zakup lub wykonanie we własnym zakresie narzędzi albo przyrządów, nieinwestycyjne koszty przystosowania istniejących obiektów, maszyn, urządzeń, aparatury, przyrządów i narzędzi, koszty szkolenia pracowników, odpłatność z tytułu nabycia prawa) — bez względu na źródło ich finansowania — rozliczone na okres stosowania projektu, nie dłuższy jednak niż 5 lat.

2. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie wlicza się kosztów związanych z opracowaniem i oceną projektu wynalazczego. Nakłady na realizację projektu wynalazczego (N) dotyczą jedynie nakładów, które przedsiębiorstwo musi ponieść w celu zastosowania projektu wynalazczego ocenionego i przyjętego do stosowania.

3. Narzędzia, przyrządy itp. przedmioty nietrwałe, wykonywane we własnym zakresie przez jednostkę stosującą projekt wynalazczy i nie ujęte obowiązującymi cennikami, wycenia się w wysokości technicznego kosztu wytworzenia, tj. według rzeczywistych kosztów bezpośrednich powiększonych o narzut kosztów wydziałowych. Jeżeli jednak narzędzia te (przyrządy itp.) nie są wykonywane w wydziałach produkcji narzędzi, lecz w innych wydziałach, w których produkcja ta nie stanowi podstawowego zakresu działalności, do obliczenia przyjmuje się narzut kosztów wydziałowych, nie wyższy jednak od narzutu ustalonego dla wydziału produkcji narzędzi.

4. Jeżeli nowe środki pracy zakupione (wytworzone we własnym zakresie) w celu zastosowania projektu wynalazczego zastępują inne środki, które są już użytkowane w produkcji w jednostce stosującej projekt, nakłady na realizację projektu wynalazczego oblicza się jako różnicę wielkości, o których mowa w ust. 1, tj.:

- 1) rocznych odpisów amortyzacyjnych — w odniesieniu do środków trwałych,
- 2) rozliczonych na okres 1 roku kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

B. Efekty oszczędnościowe.

§ 15. 1. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego umożliwia zmniejszenie określonych kosztów, nakładów, strat itp., ponoszonych przez jednostkę stosującą projekt, należy ustalić:

- 1) dotychczasową wielkość tych kosztów (nakładów, strat), tj. wielkość, jaka ukształtowałaby się w okresie obliczeniowym w razie zaniechania stosowania projektu,
- 2) nową wielkość tych kosztów (nakładów, strat), tj. ich wielkość w tym okresie przy stosowaniu projektu.

2. Oszczędnościowy efekt brutto oblicza się odejmując od dotychczasowej wielkości kosztów (ust. 1 pkt 1) wielkość nową (ust. 1 pkt 2).

§ 16. 1. Jeżeli oszczędności uzyskiwane wskutek stosowania projektu wynalazczego dotyczą bezpośrednich kosztów produkcji określonych wyrobów (półwyrobów, detali itp.), to:

- 1) dotychczasową wielkość kosztów nastala się mnożąc wyrażoną w odpowiednich jednostkach naturalnych ilość produkcji tych wyrobów w okresie obliczeniowym przez dotychczasowy jednostkowy koszt bezpośredni (ust. 3) dotyczący tych elementów kosztów, w których następują zmiany wskutek stosowania projektu,
- 2) nową wielkość kosztów ustala się mnożąc tę samą ilość produkcji przez jednostkowy koszt bezpośredni poniesiony w okresie obliczeniowym, określony w sposób podany w pkt 1,
- 3) narzutu kosztów pośrednich, z wyjątkiem wymienionych w ust. 2, nie uwzględnia się w tym obliczeniu; ewentualne oszczędności powstające w kosztach pośrednich wskutek stosowania projektu wynalazczego ujmuje się oddzielnie według zasad podanych w § 17.

2. Obliczając oszczędności, o których mowa w ust. 1, należy:

- 1) wielkość zużycia materiałów bezpośrednich zwiększyć o narzut kosztów zakupu (zaopatrzenia),
- 2) koszty płac (robocizny bezpośredniej) ujmować jako sumę wynagrodzeń pieniężnych i w naturze w rozumieniu przepisów o finansowaniu wynagrodzeń, powiększając je o narzuty na płace ustalone według obowiązujących zasad ewidencji, kalkulacji i analizy kosztów produkcji przemysłowej.

3. Przez dotychczasowy jednostkowy koszt bezpośredni, o którym mowa w ust. 1, należy rozumieć koszt obliczony według rzeczywistego zużycia materiałów i robocizny z okresu bezpośrednio poprzedzającego zastosowanie projektu oraz cen tych materiałów i stawek płac średnich z okresu obliczeniowego. Jeżeli przed realizacją projektu stosowano do obowiązujących norm współczynniki zmieniające te normy, powodując przejściowo zmiany kosztów bezpośrednich (np. w związku z wdrażaniem wyników prac badawczych), nie należy uwzględniać tych współczynników.

4. Przez nową wielkość jednostkowego kosztu bezpośredniego, o której mowa w ust. 1 pkt 2, rozumie się wielkość średniego kosztu rzeczywistego w okresie obliczeniowym i do jego obliczenia stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3.

5. Jeżeli stosowanie projektu spowoduje zmniejszenie liczby braków, efekt oszczędnościowy, polegający na obniżeniu kosztów z tego tytułu, oblicza się, ustalając różnicę między dotychczasową i nową wielkością technicznego kosztu wytworzenia jednostki wyrobu, którego projekt dotyczy, i przemnażając ją przez liczbę jednostek tego wyrobu wytworzonych w okresie obliczeniowym.

6. Przy obliczaniu nowych wielkości kosztów, wymienionych w ust. 4 i 5, nie uwzględnia się kosztów poniesionych na realizację projektu, które w całości ujmują się w nakładach (N) zgodnie z przepisami § 14.

7. Jeżeli projekt wynalazczy umożliwia zastąpienie surowców lub materiałów importowanych surowcami lub materiałami krajowymi i zastąpienie takie jest gospodarstwo celowe, chociaż nie zapewnia oszczędności w kosztach produkcji wyższych niż 5% ceny importowanego surowca lub materiału, do obliczenia efektu oszczędnościowego brutto przyjmuje się 5% tej ceny.

§ 17. Jeżeli oszczędności uzyskiwane dzięki stosowaniu projektu wynalazczego dotyczą pośrednich kosztów produkcji, należy postępować w sposób następujący:

- 1) gdy oszczędność powstaje w elementach kosztów pośrednich, kształtujących się proporcjonalnie do wielkości produkcji (np. tzw. koszty ruchu maszyn i urządzeń), oszczędność tę należy obliczać stosując odpowiednio przepisy § 16 dotyczące oszczędności kosztów bezpośrednich,
- 2) w innych wypadkach oszczędność oblicza się jako różnicę kosztów pośrednich.

§ 18. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego powoduje obniżenie kosztów zakupu maszyn, urządzeń, przyrządów itp. (np. przez zakup lub wykonanie we własnym zakresie tańszych maszyn i urządzeń zamiast droższych), oszczędności te traktuje się jako efekt zastosowania projektu, pod warunkiem że nie nastąpi zwiększenie kosztów eksploatacyjnych.

§ 19. 1. Jeżeli w wyniku stosowania projektu wynalazczego następuje uniknięcie lub zmniejszenie strat, oszczędności z tego tytułu oblicza się, biorąc pod uwagę:

- 1) ustaloną na podstawie dotychczasowych danych sprawozdawczych jednoroczną wielkość tych strat, która najprawdopodobniej byłaby poniesiona w okresie obliczeniowym w razie niezastosowania projektu wynalazczego,
- 2) określony na podstawie danych tego projektu współczynnik, w jakim zastosowanie projektu przyczyniło się do zmniejszenia powyższych strat.

2. Iloczyn wielkości, o których mowa w ust. 1, stanowi efekt brutto.

C. Efekty zwiększenia produkcji.

§ 20. 1. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego umożliwia zwiększenie produkcji określonych wyrobów w porównaniu z okresem sprzed realizacji projektu, wynikający stąd efekt brutto oblicza się mnożąc dotychczasowy zysk jednostkowy odnoszący się do danego wyrobu — obliczony zgodnie z przepisami ust. 3 — przez liczbę jednostek tego wyrobu, stanowiącą przyrost produkcji w okresie obliczeniowym w stosunku do produkcji dotychczasowej.

2. Przez produkcję dotychczasową rozumie się liczbę jednostek danego wyrobu wytworzonych w czterech kolejnych kwartałach poprzedzających stosowanie projektu. Jeżeli dany wyrób był dotychczas wytwarzany w okresie krótszym, liczbę wyprodukowanych jednostek należy umownie przeliczyć na liczbę przypadającą na okres czterech kwartałów.

3. Dotychczasowy zysk jednostkowy oblicza się mnożąc cenę realizacji z okresu obliczeniowego przez wskaźnik ustalony jako stosunek zysku z okresu dotychczasowego do ceny realizacji z tego okresu. Jeżeli dotychczasowy zysk jednostkowy stanowi mniej niż 5% ceny realizacji wyrobu z okresu obliczeniowego albo gdy produkcja jest nierentowna, za zysk przyjmuje się 5% tej ceny.

§ 21. 1. Jeżeli przedmiotem projektu wynalazczego jest zwiększenie produkcji półfabrykatów, detali, części, podzespołów itp., efekt brutto oblicza się na podstawie przyrostu liczby wytworzonych półfabrykatów, detali itp. Przyrost ten nie może przekroczyć potrzeb wynikających z wielkości produkcji towarowej i z konieczności utrzymania stanu zapasów środków obrotowych na niezbędnym poziomie.

2. Jeżeli półfabrykaty (detale itp.), o których mowa w ust. 1, nie są przedmiotem obrotu towarowego i w związku z tym nie mają ceny sprzedaży ani nie ustalono dla nich ceny wewnętrznej objętej rachunkiem wyrównawczym cen wewnętrznych, wielkość dotychczasowego zysku jednostkowego tego półfabrykatu (detalu itp.) ustala się według klucza rozliczeniowego przyjętego w jednostce gospodarki społecznej. Kluczem tym może być stosunek kosztów przerobu półfabrykatu (detalu itp.) do kosztów przerobu wyrobu finalnego, jeżeli merytoryczna ocena projektu i skutków jego zastosowania pozwala na przyjęcie takiego klucza. Koszty przerobu przyjmuje się zgodnie z przepisami o cenach regulowanych.

D. Efekty poprawy jakości.

§ 22. 1. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego powoduje poprawę jakości wyrobu lub jego modernizację, wyrażającą się polepszeniem parametrów techniczno-eksploatacyjnych (właściwości użytkowych), wynikający stąd efekt brutto ustala się na podstawie odpowiednio podwyższonych cen tego wyrobu. Przez odpowiednie podwyższenie ceny wyrobu należy rozumieć także podwyższenie jej w wyniku uzyskania znaku jakości.

2. Efekt, o którym mowa w ust. 1:

- 1) w pierwszym okresie obliczeniowym — oblicza się mnożąc różnicę między zwiększoną a dotychczasową ceną przez liczbę jednostek wyrobu wytworzonych w okresie obliczeniowym; jeżeli poprawa jakości wyraża się polepszeniem struktury gatunkowości produkcji, do obliczenia efektów przyjmuje się przeciętną cenę z grupy wyrobów, której dotyczy projekt,
- 2) w następnych okresach obliczeniowych — oblicza się zgodnie z przepisem pkt 1, z tym że różnicę między zwiększoną a dotychczasową ceną ustala się kolejno dla każdego okresu obliczeniowego, mnożąc przeciętną cenę z tego okresu przez stopę wzrostu ceny, którą jest liczba otrzymana z podzielenia różnicy cen, obliczonej dla pierwszego okresu obliczeniowego, przez cenę z pierwszego okresu obliczeniowego.

§ 23. 1. W wyjątkowych wypadkach, gdy pomimo poprawy jakości wyrobu lub jego modernizacji, wyrażającej się polepszeniem parametrów techniczno-eksploatacyjnych (właściwości użytkowych), nie następuje odpowiednie podwyższenie jego ceny, a dzięki tej poprawie użytkownicy będący jednostkami gospodarki społecznej osiągają dodatkowe korzyści użytkowe (eksploatacyjne), efekt brutto oblicza się:

- 1) określając udział producenta w użytkowych korzyściach ekonomicznych przypadających na jednostkę ulepszonego wyrobu jako 50% korzyści z przewidywanego użytkowania wyrobu w okresie nie dłuższym niż 5 lat,
- 2) mnożąc kwotę udziału w korzyściach, o których mowa w pkt 1, przez ilość tych wyrobów wytworzonych w okresie obliczeniowym.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy wyrobów powszechnego użytku przeznaczonych na rynek.

3. Zasady określone w ust. 1 należy odpowiednio stosować do maszyn i urządzeń oraz przyrządów i narzędzi wytworzonych na własne potrzeby produkcyjne w jednostce stosującej projekt, przy czym w takim wypadku przyjmuje się całość korzyści użytkowych.

4. Obliczenie efektu, o którym mowa w ust. 1, może opierać się na danych szacunkowych ustalonych przez jednostkę obowiązującą do wypłaty wynagrodzenia za projekt, na podstawie własnych analiz, przy ewentualnym wykorzystaniu informacji głównego odbiorcy (dystrybutora) i opinii kompetentnych instytucji.

III. Efekty uruchomienia produkcji nowego wyrobu.

§ 24. 1. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego powoduje uruchomienie produkcji nowego wyrobu (półfabrykatu, detalu, części, podzespołu itp.), efekt netto, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 2, oblicza się według wzoru:

$$E_w = (c - k) V$$

w którym:

E_w — jednoroczna wielkość efektu netto,

c — cena realizacji jednostki wyrobu,

k — jednostkowy koszt własny wyrobu, powiększony w wypadku eksportu o prowizję przedsiębiorstwa handlu zagranicznego i agenta zagranicznego oraz — w razie nabycia od innej jednostki prawa stosowania projektu (patentu, licencji itp.) — powiększony o koszt nabycia tego prawa, bez względu na źródło jego finansowania,

V — ilość jednostek wyrobu wytworzonych w okresie obliczeniowym.

2. Jeżeli różnica $c - k$ stanowi mniej niż 5% ceny realizacji bądź c kształtuje się poniżej k , do obliczenia efektu netto przyjmuje się 5% tej ceny. Przepis ten stosuje się bez względu na sposób ustalania cen.

3. Cena realizacji (c) i jednostkowy koszt własny wyrobu (k) powinny być ustalone według zasad obowiązujących przy ustalaniu cen i rozliczaniu kosztów. Jeżeli do chwili obliczenia efektów wartości te nie zostały ustalone, przyjmuje się je w wielkościach ustalonych w kalkulacji wstępnej, a następnie przeprowadza odpowiednią korektę obliczenia przy dokonywaniu wypłaty pozostałej części wynagrodzenia twórcy po zakończeniu okresu obliczeniowego.

4. Obliczenie efektów produkcji eksportowej przeprowadza się przyjmując cenę realizacji (§ 6 ust. 5) uwzględniającą cenę transakcyjną. Na wniosek twórcy projektu w obliczeniu można uwzględnić cenę sprzedaży lub cenę wewnętrzną, jeżeli wynik obliczenia uwzględniający jedną z tych cen jest dla twórcy korzystniejszy.

5. Jeżeli projekt dotyczy półfabrykatu (detalu itp.), który nie jest przedmiotem obrotu towarowego i w związku z tym nie ma ceny sprzedaży ani nie ustalono dla niego ceny wewnętrznej, zamiast różnicy $c - k$ przyjmuje się wielkość tej różnicy obliczoną dla wyrobu końcowego i mnoży ją przez liczbę ustaloną szacunkowo, według klucza rozliczeniowego ustalonego w jednostce gospodarki uspołecznionej. Liczba ta określa udział półfabrykatu (detalu itp.) w wyrobie finalnym, według znaczenia półfabrykatu (detalu) dla wyrobu finalnego. Liczbę tę można ustalić np. jako stosunek kosztów przerobu półfabrykatu (detalu) do kosztów przerobu wyrobu finalnego, jeżeli merytoryczna ocena projektu pozwala na przyjęcie takiego sposobu. Zasadę określoną w ust. 2 stosuje się odpowiednio.

6. Dla projektów wynalazczych dotyczących technologii produkcji substancji czynnej, np. w produkcji leków lub środków ochrony roślin, przy ustalaniu klucza rozliczeniowego należy brać pod uwagę wartość użytkową substancji czynnej wykonanej według projektu w stosunku do ogólnej wartości użytkowej wyrobu. Wielkość tę można ustalić w sposób szacunkowy.

§ 25. W wyjątkowych wypadkach, gdy właściwości techniczne nowego wyrobu powodują uzyskiwanie przez jego użytkowników, będących jednostkami gospodarki uspołecznionej, eksploatacyjnych efektów ekonomicznych, które nie zostały jednak uwzględnione w cenie tego wyrobu, efekt obliczony według zasad określonych w § 24 zwiększa się o efekt obliczony według zasad określonych w § 23. Nie dotyczy to jednak wyrobów powszechnego użytku, przeznaczonych na rynek.

§ 26. Jeżeli nowy wyrób zastępuje wyrób dotychczas importowany, efekt netto oblicza się według zasad określonych w § 24. Na wniosek twórcy można do obliczenia przyjąć ostatnią cenę transakcyjną płaconą za ten wyrób, obliczoną według przeliczników obowiązujących w okresie obliczeniowym. W taki sam sposób oblicza się efekty w razie uruchomienia w kraju produkcji półfabrykatów (detali itp.) dotychczas importowanych. Jeżeli wyroby zastępowane są w innym stosunku niż 1:1 (np. 1 kg substancji importowanej jest zastąpiony przez 0,8 kg substancji produkowanej według projektu) lub różnią się jakościowo, należy dokonać odpowiedniej korekty danych przyjmowanych do obliczenia.

IV. Efekty uruchomienia produkcji nowych odmian wyrobów.

§ 27. 1. Jeżeli zastosowanie projektu wynalazczego powoduje uruchomienie produkcji nowej odmiany wyrobu wytwarzanego już w danej jednostce, za efekt netto przyjmuje się przyrost zysku na tym wyrobie w okresie obliczeniowym w stosunku do dotychczasowego.

2. Przyrost zysku, o którym mowa w ust. 1, stanowi różnicę między wielkością $(c - k)V$, obliczoną według zasad określonych w § 24 dla nowej odmiany wyrobu, a wielkością obliczoną według tych samych zasad dla dotychczasowych odmian tego wyrobu, których produkcja zmniejszyła się w okresie obliczeniowym w stosunku do okresu dotychczasowego.

V. Efekty z wykorzystania projektu wynalazczego w dokumentacji inwestycji i remontów.

§ 28. 1. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego w toku procesu inwestycyjnego powoduje obniżenie nakładów na budowę obiektu, oszczędność w nakładach traktuje się jako efekt netto tego projektu.

2. Efekt, o którym mowa w ust. 1, oblicza się

- 1) w odniesieniu do wynalazku — jako różnicę między kosztorysową kwotą nakładów, które musiałyby być poniesione, gdyby nie realizowano wynalazku, a kwotą tych nakładów uwzględniającą jego zastosowanie,
- 2) w odniesieniu do projektu racjonalizatorskiego — jako różnicę między kosztorysową kwotą nakładów wynikających z dokumentacji, według której realizowano proces inwestycyjny przed uwzględnieniem projektu, a kwotą tych nakładów uwzględniającą stosowanie projektu,

uwzględniając jedynie te koszty, które faktycznie ulegają zmianie w wyniku zastosowania projektu i z tym projektem mają związek.

3. Efekty, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się w całości pod warunkiem, że w wyniku stosowania projektu wynalazczego nie nastąpi podwyższenie kosztów eksploatacyjnych lub pogorszenie parametrów użytkowych obiektu.

4. Jeżeli stosowanie projektu wynalazczego w toku procesu inwestycyjnego powoduje skrócenie cyklu inwestycyjnego i odebranie obiektu przez zleceniodawcę lub włączenie obiektu do eksploatacji w terminie krótszym od ustalonego, przyjmuje się, że wynikający stąd efekt wynosi 8% nakładów kosztorysowych na ten obiekt za każdy rok skrócenia cyklu lub odpowiednio $\frac{2}{3}\%$ za każdy pełny miesiąc. Nakłady te nie uwzględniają oszczędności o których mowa w ust. 1 i 2, wynikających z realizacji projektu.

5. Wycenę porównawczą nakładów, o których mowa w ust. 1 i 2, przeprowadza się z odpowiednim uwzględnieniem przepisów § 4 i 11.

6. Zasady, o których mowa w ust. 1—5, stosuje się odpowiednio do projektów wprowadzających zmiany w dokumentacji dotyczącej remontów.

VI. Efekty niewymierne.

§ 29. 1. Za projekty wynalazcze, których stosowanie przynosi efekty niewymierne, wynagrodzenie ustala się zgodnie z kryteriami przyjętymi w danej jednostce, porównując stan osiągnięty po zastosowaniu projektu ze stanem dotychczasowym (przed zastosowaniem projektu), w zależności od stopnia poprawy:

- 1) warunków bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 2) ochrony środowiska,
- 3) ochrony przeciwpożarowej.

2. Punktem wyjścia do ustalenia wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, jest istniejący, określony np. procentowo, stan zagrożenia. Liczba punktów (procentów), wyrażająca zmniejszenie tego zagrożenia, pomnożona przez kwotę wynagrodzenia wyjściowego, ustaloną w jednostce jako minimalna w danej dziedzinie, w określonym zakresie stosowania, nie niższą jednak od najniższego wynagrodzenia za danego rodzaju pracowniczy projekt wynalazczy, przewidzianego w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów wymienionego w § 1 ust. 1 pkt 2 — określa wynagrodzenie za projekt wynalazczy.